

OILADA DEZADAPTATSIYA JARAYONLARINING YOSH KELINLAR PSIXOLOGIK FAROVONLIGIGA TA'SIRINING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

G'afforova Dilfuza Jo'rayevna
Termiz davlat universiteti
Psixologiya kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada yosh kelinlarning yangi oila muhitiga moslashuv jarayonida yuzaga keladigan dezadaptatsiya holatlarining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari tahlil qilingan. Dezadaptatsiya jarayonlarining sabablari, uning yosh kelinlarning psixologik faravonligiga ta'siri va bu holatni yengish usullari tadqiq etilgan. Oiladagi munosabatlar tizimi, kelinning emotsional holati va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash omillari tahlil qilingan. Shuningdek, yosh kelinlarning moslashuvini yengillashtirish uchun psixologik yordam va ijtimoiy adaptatsiya usullari bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: dezadaptatsiya, yosh kelin, psixologik faravonlik, oilaviy munosabatlar, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, stress, adaptatsiya.

Kirish. Oila – insonning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim o'rin tutadigan institut hisoblanadi. Yangi oila qurish jarayonida, ayniqsa, yosh kelinlar uchun moslashuv davri juda murakkab kechishi mumkin. Bu davrda ular yangi muhitga, yangi munosabat tizimiga, an'analarga va kutilmalarga moslashishi talab etiladi. Agar ushbu jarayonda qiyinchiliklar yuzaga kelsa, dezadaptatsiya holati vujudga kelib, bu psixologik faravonlikka salbiy ta'sir ko'rsatadi.

1. Oilada dezadaptatsiya jarayonlari va ularning sabablari

Oilada dezadaptatsiya jarayonlari kelinning yangi sharoitga moslasha olmasligi, oila a'zolari bilan munosabatlarda tushunmovchiliklar, emotsional va ruhiy zo'riqish bilan namoyon bo'ladi. Ushbu jarayonlarga quyidagi asosiy sabablar ta'sir ko'rsatadi:

Ijtimoiy-iqtisodiy omillar – moddiy qiyinchiliklar, yashash sharoitining o'zgarishi va shu kabilardan iboratdir.

Madaniy va an'anaviy tafovutlar – turli oilaviy qadriyatlar, urf-odatlar va kutilmalarni tashkil etadi.

Shaxsiy-ruhiy omillar – kelinning individual xususiyatlari, stressga chidamliligi hisoblanadi.

Oilaviy munosabatlar – erining va qaynona-qaynota bilan munosabati, qo'llab-quvvatlash darajasidan iborat.

2. Dezadaptatsiyaning yosh kelinlar psixologik faravonligiga ta'siri

Psixologik faravonlik – shaxsning emotsional barqarorligi, hayotdan qoniqish va ijtimoiy munosabatlarda muvozanatli bo‘lishi bilan belgilanadi. Dezadaptatsiya holati quyidagi jihatlar orqali psixologik faravonlikka salbiy ta’sir ko‘rsatadi:

Stress va tushkunlikning kuchayishi – yosh kelin o‘zini yolg‘iz, tushunarsiz va e’tiborsiz his qilishi mumkin.

Ijtimoiy izolyatsiya – yaqin do‘stlaridan uzoqlashish, yangi muhitda tanishlar topish qiyinligidir.

O‘z-o‘zini baholashning pasayishi – kelinning o‘zini noto‘g‘ri xulq-atvorga ega deb hisoblashi, o‘zini kamsitish holatlarida namoyon bo‘lishidan iboratdir.

Munosabatlardagi muammolar – oila a‘zolari bilan nizolar, er bilan munosabatlarda sovuqlik.

3. Dezadaptatsiyani yengish va psixologik faravonlikni oshirish usullari

Yosh kelinlarning moslashuv jarayonini yengillashtirish va ularning psixologik faravonligini oshirish uchun quyidagi chora-tadbirlar samarali bo‘lishi mumkin:

Psixologik qo‘llab-quvvatlash – oilaviy maslahatlar, psixologlar bilan suhbatlar.

Moslashuv dasturlari – yangi kelinlar uchun maxsus kurslar va maslahatlar tashkil etish.

Ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirish – yangi do‘stlar orttirish, qizlar klublari va guruhlariga qo‘shilish.

Er-xotin o‘rtasidagi o‘zaro tushunishni oshirish – erning yordami va ko‘magi kelinning psixologik barqarorligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Xulosa. Oilada dezadaptatsiya jarayonlari yosh kelinlarning psixologik faravonligiga jiddiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Shu sababli, ushbu jarayonni to‘g‘ri boshqarish, oila a‘zolari o‘rtasida samarali muloqotni rivojlantirish va kelinlarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishini ta’minlash muhim hisoblanadi. Oiladagi tinchlik va barqarorlik uchun ham er-xotin, ham oila katta a‘zolari o‘zaro hurmat va tushunishni shakllantirishlari lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. В.С.Собкин. Семейные отношения и адаптация молодых жен – Москва: Психология, 2019.
2. А.Н.Леонтьев. Психологические аспекты адаптации – Санкт-Петербург: Наука, 2021.
3. Abdilkhakimovna, Mamaradjabova Bogzoda. "Influence of self-consciousness of a person on family relationships and its psycho-correction." (2022).
4. GAFFOROVA, Dilfuza. "Provoking factors of family breakdown in modern society." Transnational Journal of Medicine & Health 2.10 (2023): 3-5.
5. Juraevna, Gafforova Dilfuza. "Prevention of divorce by preparing young people for family life." ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 11.12 (2021): 398-401.

6. Каюмова, Гузал Нарзуллаевна, and Дилфуза Жураевна Гаффорова. "Психологический Анализ Семейных Отношений." *Студенческий вестник* 15-2 (2020): 25-27.
7. Mamaradjabova, B. A. "Psychological interpretation of the phenomenon of happiness in the process of personal self-realization." *World Bulletin of Social Sciences* 23 (2023): 64-69.
8. Mamaradjabova, B. A. "Psychological interpretation of the phenomenon of happiness in the process of personal self-realization." *World Bulletin of Social Sciences* 23 (2023): 64-69.
9. Sh.Q. Toshpo'latova. *Oila psixologiyasi* – Toshkent: Fan, 2020.
10. G. Hofstede. *Culture and Organizations: Psychological Perspectives* – Cambridge University Press, 2022.